

Ходзицька Валентина Василівна

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ІНОВАЦІЙ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

В умовах посилення глобалізаційних процесів у світовому економічному просторі значно зросла роль міждержавної координації податкової політики, адже інтернаціоналізація транснаціональних корпорацій зумовила зростання складності управління та забезпечення ефективності та справедливості систем оподаткування.

Транснаціональні корпорації є головними суб'єктами міжнародної економічної діяльності, тому уряди всіх країн світу мають шукати оптимальні податкові стратегії, щоб їх втримати на місцевих ринках і привабити нові. Збільшення прозорості в процесі обміну податковою інформацією є основною тенденцією у сфері міжнародного співробітництва з питань оподаткування.

Сьогодні добробут країн, незалежно від рівня їх економічного розвитку, часто залежить від кількості інвестицій, які здійснюються в економіку. Саме тому в запобіганні подвійному оподаткуванню доходів (прибутків) і майна зацікавлені не тільки платники податку, а й самі держави.

Міжнародне зближення у податковій сфері відбувається шляхом упровадження спільно вироблених стандартів діяльності, тісного співробітництва між податковими органами та поступової уніфікації податкових інструментів [1].

Усунення зовнішнього подвійного оподаткування, на відміну від внутрішнього, може здійснюватись як самостійними зусиллями кожної держави, так і шляхом об'єднання їхніх зусиль, тобто через укладення міжнародних договорів. Укладення міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування (Double Taxation Treaties) прийнято вважати основним способом запобігання виникненню випадків зовнішнього (міжнародного) подвійного оподаткування. Однією з перших міжнародних угод в податковій сфері, спрямованою на вирішення проблеми подвійного оподаткування, стала угода між Францією та Бельгією від 1843 р., щодо

співпраці податкових служб обох країн з питань оподаткування успадкованого майна громадян, отриманого з-за кордону [4, С. 120].

У міжнародній практиці були вироблені способи та методи усунення подвійного оподаткування, які являють собою основу механізму податкового регулювання [2].

На сьогоднішній день, виділяють два основні способи усунення подвійного оподаткування:

- односторонні заходи, які застосовуються владою даної країни без узгодження з іншими державами;
- багатосторонні заходи, які реалізуються за допомогою міжнародних угод та конвенцій про уникнення подвійного оподаткування [3].

Багатосторонні заходи передбачають підписання міжнародних конвенцій з метою уникнення подвійного оподаткування, в якому передбачено порядок стягнення прибутків і активів. Міжнародні конвенції, укладені з метою уникнення подвійного оподаткування та запобігання ухиленню від сплати податків, мають на меті створити такі умови, які виключали б ситуацію, коли юридичний і фізичний суб'єкт буде оподатковуватися подвійно. Вона координується урядами, які ведуть переговори, спрямовану на запобігання дискримінації ухилення від сплати податків і будь-якої форми оподаткування, а також розподіл податкових прав між країнами, що ведуть переговори [5].

У міжнародній практиці застосовують дві основні моделі податкових договорів: модель ОЕСР і модель ООН. Вони є зразком і юридичною основою для укладення двосторонніх і багатосторонніх договорів.

Модельна конвенція ОЕСР щодо податків на доходи і капітал, представляє собою стандартний договір про уникнення подвійного оподаткування стосовно резидентів однієї або обох країн, що укладають цю угоду. Ця угода стосується всіх податків на дохід і на капітал або на елементи доходів і капіталу, включаючи податки на доходи, пов'язані з передачею або відчуженням майна, що стягуються у договірних країнах (податки на доходи фізичних осіб, податок на прибуток, податки на майно, промисловий податок) [6].

У цій конвенції наведені такі методи уникнення подвійного оподаткування корпорацій: методи звільнення та кредитування, які дозволяють уникнути подвійного оподаткування, можуть застосовуватися в більш ніж одній формі.

Суть методів звільнення полягає в тому, що в державі резидента доходи підприємства, досягнуті за кордоном, виключаються або взагалі не включаються в податкову базу [7].

У разі використання методу повного звільнення доходи, отримані за кордоном, виключаються з загальної бази оподаткування. Таким чином, держава резидент повністю поширює свої права на оподаткування іноземних громадян. Метод повного звільнення від іноземних доходів ідентичний звільненню доходів від прибуткового податку в державі проживання. Термін «звільнення», а також використання методу повного звільнення є складовою частиною минулих угод про обмеження подвійного оподаткування. У нових угодах цей метод замінюється методом звільнення з резецією прогресії [8].

У кредитному методі в податкову базу включаються як внутрішні, так і закордонні внески. Податок розраховується з податкової бази, так як якщо з чисто внутрішніх доходів з нього вираховується сплачений податок за кордон. У порівнянні з методом звільнення, коли всі іноземні доходи звільнюються від загальних доходів у всьому світі, незалежно від того, сплачено чи податку на неї, у кредитному методі валові іноземні доходи включаються до податкової бази, тобто включають будь-які можливі податки, сплачені за рахунок оголошення [9]. Це стосується також випадків, коли прибуток оподатковується податком на прибуток і ведеться в обліку в чистому вигляді. Такий дохід має бути скоригований (збільшений) до балансу до оподаткування. Кредитний метод також має дві основні форми, а саме: повний кредит і нову, змінену форму – звичайний кредит [10].

Для досягнення бажаної мети, тобто запобігання втраті надходжень від податку на прибуток через подвійне оподаткування, а також вирішення інших питань, які стоять перед державами в міжнародних правових податкових відносинах, необхідна більша співпраця в майбутньому. Конвенції про уникнення подвійного оподаткування повинні бути переглянуті та замінені іншим рішенням у політико-економічних структурах, таких як Європейський Союз або Асоціація держав Південно-Східної Азії. Багатосторонній податковий договір дозволить державам досягти бажаних цілей, пов'язаних з розвитком єдиного ринку та підтримкою економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Announcement: server inaccessibility – European Commission». – Official Journal of the European Union/ 2003. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0048:EN:HTML> – Назва з екрану.
2. Cartou L. /Droit fiscal international et européen / L. Cartou. – Paris: Dalloz, 1981. – 280 p.

3. Darren Rykers / A Critical Analysis of how Double Tax Agreements can facilitate Fiscal Avoidance and Evasion/ The Taxpayer and the Lotus, 17 Nov. 2009. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://rykersandassociates.com/images/uploads/Fiscal_Avoidance_and_Evasion.pdf – Назва з екрану.
4. Grubert, H. Corporate taxes in the world economy : reforming the taxation of cross-border income / H. Grubert, R. Altshuler // Baker III Institute for Public Policy Conference. Houston : Baker III Institute, 2006. – 50 p.
5. India and Singapore Sign a Third Protocol for Amending the Double Taxation Avoidance Agreement (DTAA) 2013. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: pib.nic.in. – Назва з екрану.
6. Paul L. Baker / An Analysis of Double Taxation Treaties and their Effect on Foreign Direct Investment/ International Journal of the Economics of Business, 2014. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13571516.2014.968454> – Назва з екрану.
7. Peter Huba /The role of double tax conventions in international tax law/ Journal of interdisciplinary research, 2012. – P. 50-53.
8. «Publication 54 (2015), Tax Guide for U.S. Citizens and Resident Aliens Abroad», 2016. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.irs.gov/publications/p54> – Назва з екрану.
9. OECD Model Tax Convention on Income and on Capital [online]. [cit. 2012-12-28]. Available at: [<http://www.oecd.org/tax/taxtreaties/47213736.pdf>].
10. Visser, E. Netherlands Tax and Customs Administration. Co-ordination group on the treatment of very large businesses / E. Visser, TCF Working Group // Tax Control Framework, 2008. – 37 p.